

ASPEKTY PRAWNE EKSPORTU AMUNICJI – KONTEKST KRAJOWY I MIĘDZYNARODOWY

LEGAL ASPECTS OF AMMUNITION EXPORT – NATIONAL AND INTERNATIONAL CONTEXT

Anna WALKOWIAK
Uniwersytet Warszawski
Warsaw University

Streszczenie: Wykorzystanie broni palnej zgodnie z jej przeznaczeniem nie jest możliwe bez dysponowania odpowiednią amunicją. Z tego względu produkcja i obrót amunicją, jako elementem niezbędnym do prowadzenia działań wojskowych lub policyjnych, objęte są regulacjami ustanowionymi na potrzeby kontroli obrotu uzbrojeniem, do którego dana amunicja jest przeznaczona. Amunicja, choć niezbędna, podlega szybkiemu zużyciu, co w połączeniu z jej podrzędnym charakterem względem broni, z której może być wystrzeliana, przekłada się na sposób jej regulacji. Akty prawne z zakresu kontroli eksportu przyjmowane zarówno na poziomie krajowym, Unii Europejskiej oraz międzynarodowym zawierają definicje typów uzbrojenia, które im podlegają oraz zasady obrotu nimi. Normy te stosuje się do amunicji przeznaczonej do konkretnych typów uzbrojenia. Celem artykułu jest przedstawienie obowiązujących na poziomie krajowym i wiążących Polskę międzynarodowym, zasad dotyczących obrotu amunicją z zagranicą oraz wyróżnienie odmienności w sposobie uregulowania eksportu broni i amunicji.

Słowa kluczowe: amunicja, broń, eksport, regulacje prawne

Abstract: The use of firearms in accordance with their designation is not possible without proper ammunition. Therefore the manufacture and trade of ammunition as an element required to conduct military or police operations are covered by regulations established for monitoring the trade of the arm for which the ammunition is designated. Ammunition, though necessary, is subjected to a rapid using up what in combination with its subordinate role in relation to arms used for its firing translates into the way it is regulated. Legal deeds for export monitoring of national, European Union and international levels define most of all the types of weapons subjected to their regulation and rules of trade. These rules are then used to ammunition designed for specific types of weapons. The purpose of this article is to present national and international rules binding Poland for the trade of ammunition with foreign countries and highlight the differences in the way arms and ammunition export is regulated.

Keywords: ammunition, arm, export, legal regulations

1. Znaczenie eksportu amunicji

Międzynarodowy handel bronią jest zjawiskiem bardzo ważnym w stosunkach międzynarodowych ze względu na jego skalę oraz powiązanie z bezpieczeństwem międzynarodowym. Transfery broni konwencjonalnej (różnego rodzaju broni i amunicji, części zamiennych), jak również budowa konstrukcji wojskowych, szkolenia i treningi wojskowe oraz powiązane z nimi usługi [1], mogą przyczyniać się do narastania wyścigu zbrojeń w newralgicznych regionach świata, prowadzić do konfliktów zbrojnych i przedłużać ich trwanie, a także umożliwić rozprzestrzenianie się zorganizowanej przestępczości [2]. Stąd często stawiane pytanie, dlaczego państwa decydują się na eksport uzbrojenia, jeżeli takie działania mogą okazać się szkodliwe w przyszłości.

1. Significance of ammunition export

International trade of arms is a significant factor of international relations because of its scale and impact on issues of international security. Transfers of conventional arms (arms and ammunition of different types and spare parts) as the building of military compounds and military training and practicing and all services referring to the above mentioned [1]) may led to an increase of the arm race in sensitive regions of the world and to the armed conflicts and moreover to spreading an organised crime [2]. Therefore a question is often put about reasons which push some countries into arm export if such actions may prove harmful for the future.

*Eksportując broń państwo
traci możliwość kontroli nad jej wykorzystaniem: ponosi
ryzyko użycia jej w sposób sprzeczny ze swoimi interesami,
a nawet wykorzystania jej w ataku
skierowanym przeciwko sobie ...*

Eksportując broń państwo traci możliwość kontroli nad jej wykorzystaniem: ponosi ryzyko użycia jej w sposób sprzeczny ze swoimi interesami, a nawet wykorzystania jej w ataku skierowanym przeciwko sobie, zarówno ze strony importera, jak i innych podmiotów, którym może on przekazać uzbrojenie.

Zgodnie z dominującymi wyjaśnieniami tego zagadnienia państwa decydują się na eksport uzbrojenia ze względów politycznych i ekonomicznych. Transfer uzbrojenia może przyczyniać się do budowy powiązań i sojuszy z innymi państwami oraz stanowić narzędzie polityki zagranicznej. W wielu przypadkach eksport broni i amunicji decyduje o możliwości utrzymania produkcji i zapewnieniu rentowności krajowego przemysłu zbrojeniowego, który bez zamówień zewnętrznych nie byłby w stanie funkcjonować oraz zdobywać środków na rozwój nowych projektów. Zachowanie własnego przemysłu zbrojeniowego zwiększa niezależność państwa w zakresie zbrojeń. Dla części państw eksport uzbrojenia zapewnia również istotną część wpływów bu-

Countries exporting the arm lose the control over its use: they bear the risk it can be used in a way contradicting their interests and even using it at an invasion directed towards them by the direct importer or other subjects whom the importer handed over the arm.

According to a dominating explanation of this issue the countries decide to engage in the arm export by political and economical reasons. The transfer of the arm may contribute to building links and allies with other countries and be a tool of international politics. In many cases the export of the arm decides about maintaining the manufacture capabilities and financial efficiency of national arm industry that without foreign orders is not able to function and get assets for development of new solutions. Keeping the own arm industry increases the country's independence in domain of armament. Moreover for many countries the arm export provides essential part of budget incomes what is beneficial for

dżetowych, co sprzyja aktywnemu poszukiwaniu przez nie nowych rynków zbytu sprzętu wojskowego [3].

Próba pogodzenia dążeń państw do zachowania zdolności do samoobrony i jednoczesnego zapewnienia pokoju i bezpieczeństwa są liczne umowy oraz porozumienia międzynarodowe, których celem jest rozbrojenie i kontrola zbrojeń, jak również zapewnienie przejrzystości transferów uzbrojenia. Równie istotne są działania zmierzające do zapewnienia, że dostępne uzbrojenie nie trafi na tzw. czarny rynek, na którym dostęp do niego mogą mieć zorganizowane grupy przestępcze i terrorystyczne.

W przypadku większości typów broni konwencjonalnej, w szczególności broni palnej (zarówno lufowej, jak i raketowej), jej wykorzystanie bez posiadania odpowiedniej amunicji – technicznych środków bojowych oraz ich elementów służących do niszczenia i obezwładniania różnych celów, zapalania, zadymiania, oświetlania terenu lub pozorowania tych czynności [4] nie byłoby możliwe.

active searching the new markets to sell military equipment [3].

Many international arrangements and agreements concerning the disarmament and monitoring the armament and also the transparency of arm transfer were taken as an effort to balance the countries tendencies for preserving their self-defence capabilities and for securing simultaneously the peace and security. Moreover the actions intended to prevent the spreading of the arm into the black markets where the organised crime and terroristic groups may get access to it are also essential.

In case of substantial part of the conventional arm and especially of firearms (both artillery and rocket) its use without the suitable ammunition – technical combat assets and their components used for destroying and incapacitating different targets, and inflaming, smoking, illuminating or simulating such actions [4] on the terrain is not possible.

*Amunicja, choć faktycznie niezbędna,
ma charakter zużywalny, z czym wiąże się konieczność
zapewnienia odpowiednich jej zapasów ...*

Amunicja, choć niezbędna, ma charakter zużywalny, z czym wiąże się konieczność zapewnienia odpowiednich jej zapasów, a co za tym idzie i transferów. Jej swoista podrzędność względem broni, do której jest przeznaczona, jak również możliwość częściowego zastępowania jednego typu amunicji innym, powoduje, że zasadniczo amunicja objęta jest regulacjami prawnymi dotyczącymi broni, przez którą jest wykorzystywana. Wyjątek mogą tu stanowić zaliczane do amunicji rakiety, które ze względu na swój potencjał ofensywny traktowane są często (razem z wyrzutniami) jako odrębna kategoria uzbrojenia [5]. Amunicja w wielu przypadkach towarzyszy konkretnym typom broni, choć sama również jest traktowana jako towar o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa, a także dla utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa. Dlatego produkcja i obrót amunicją, tak jak bronią, materiałami wybuchowymi i technologiami do jej produkcji,

The ammunition as it is necessary it has a spending character what requires that it has to be stored and transferred in the result. Its subjective role against the arm for which it is designed and a possibility of its partial replacement by the other type of ammunition makes the ammunition in general fall into legal regulations provided for the weapons of its use. The exception of it are the rockets classified as ammunition which often are treated (together with launchers) as a separate category of arm because of their offensive character [5]. The ammunition in many cases directly accompanies the specific types of weapons in spite of the fact that it itself is also treated as an article having a strategic meaning for the state security and for keeping international peace and security. Concerning the above the manufacture and trading the ammunition as well as the arm and munitions is

podlega reglamentacji przez państwo, a handel nią jest przedmiotem licznych porozumień z zakresu prawa międzynarodowego.

2. Międzynarodowe zobowiązania Polski w zakresie nieprolifracji określonych rodzajów amunicji i kontroli eksportu

Polska, będąc stroną traktatów i porozumień międzynarodowych dotyczących zakazu wykorzystania i nieprolifracji określonych rodzajów oraz kategorii broni, jak również wprowadzających reżimy kontroli obrotu uzbrojeniem, którego wykorzystanie jest zgodne z wiążącymi dane państwo normami prawa międzynarodowego, zobowiązana jest do przyjęcia odpowiednich przepisów w ramach krajowego ustawodawstwa. Prócz tego powinna zadbać, by prowadzona przez nią polityka eksportowa była zgodna z celem i duchem tych porozumień. Wpływ na prowadzoną politykę eksportową mogą mieć również uchwały organizacji międzynarodowych, których członkiem jest Polska, ponieważ to na ich podstawie wprowadzone mogą być sankcje i embarga na broń oraz tworzone rejestry transferów uzbrojenia, których zadaniem jest zwiększanie przejrzystości.

Regulacje międzynarodowe dotyczące zakazu wykorzystywania i nieprolifracji broni wyłączają określone rodzaje broni z legalnego obrotu międzynarodowego. Zakaz ten ma praktycznie powszechny charakter w odniesieniu do broni masowego rażenia, ponieważ większość państw świata jest stronami traktatów zakazujących proliferacji tych broni, a w przypadku broni biologicznej i chemicznej, także jej wykorzystywania, produkcji i przechowywania. *Traktat o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej* z 1968r. [6], *Konwencja o zakazie prowadzenia badań, produkcji i gromadzenia zapasów broni bakteriologicznej (biologicznej) i toksycznej oraz o ich zniszczeniu* z 1972 r. [7] oraz *Konwencja o zakazie prowadzenia badań, produkcji, składowania i użycia broni chemicznej oraz o zniszczeniu jej zapasów* z 1993 r. [8] nie zabraniają handlu środkami, które mogą być wykorzystane do produkcji broni masowego rażenia (ang. *weapons of mass destruction* – WMD), nakładają za to na państwa, które są stronami poszczególnych umów, wymóg do-

subjected to state restrictions and the trading itself is a subject of many agreements involving the international law.

2. International obligations of Poland on non-proliferation of specific types of ammunition and export monitoring

Poland being a Party of international treaties and agreements concerning bans in the use and non-proliferation of specific types and categories of arms, and also introducing obligations to monitor the trade of the arm that may be used according with standards of international law bidding a specific state shall implement relevant regulations within the frame of national legal system. Apart from that it shall take care to provide the compliance between its export policy and the objectives and spirit of these agreements. The resolutions of international organisations of which Poland has a membership may also influence the export policy because basing on them some sanctions and embargoes on arm may be issued and the registers of arm transfers created to increase the transparency.

International regulations concerning the bans in use and non-proliferation of arm have eliminated specific types of arm from legal international trade. This ban has in practice a general character in reference to arms of mass destruction because the most countries in the world are the Parties of treaties banning the proliferation of this arm and in case of chemical and biological weapons also its use, manufacture and storing. *Nuclear Weapons Non-proliferation Treaty* in 1968 [6], *Convention about the Prohibition of Carrying out Tests, Manufacture and Collecting Stocks of Bacteriological (Biological) and Toxic Weapons and their Destruction* in 1972 [7] and *Convention about the Prohibition of Carrying out Tests, Manufacture, Storing and Using Chemical Weapons and Destruction of their Stocks* in 1993 [8] do not prohibit the trade of means which may be exploited for the manufacture of weapons of mass destruction (WMD) but instead put only the obligations on the states which are the Parties of particular agreements securing that

konywania transferów jedynie w celach pokojowych. Zaznaczyć należy, że w przypadku WMD istotne znaczenie ma wyodrębnienie środków przenoszenia (amunicji) oraz odpowiednio: ładunków jądrowych lub określonej masy bojowych środków promieniotwórczych, bojowych środków biologicznych czy bojowych środków trujących.

the transfers are conducted only for peaceful objectives. It has to be noted that in the case of WMD the essential question is a specification of transport means (ammunition) and respectively: nuclear charges or a specified level of radioactive combat mass, combat biological means or combat toxic means.

*Państwa – strony konwencji nie mogą eksportować
gotowej amunicji jądrowej, biologicznej i chemicznej
ani komponentów ...*

Państwa – strony konwencji nie mogą eksportować gotowej amunicji jądrowej, biologicznej i chemicznej ani komponentów specjalnie zaprojektowanych, by stanowić części takiej amunicji lub służyć jej produkcji. Państwa zobowiązane są również do zachowania szczególnej dbałości, by broń konwencjonalna i związane z nią technologie produkcji, które mogą być wykorzystywane do wytworzenia broni masowego rażenia, podlegały szczególnej kontroli.

The states – Parties of the convention cannot export the completed nuclear, biological and chemical ammunition and any specially designed components which could be the parts of such ammunition or be used for its manufacture. The states are also obliged to maintain special care to provide detailed monitoring over the conventional arm and its manufacture technologies which could be used for creation of mass destruction weapons.

W przypadku broni konwencjonalnej zasadniczo obrót nią jest dozwolony. Wyjątki wynikają przede wszystkim ze względów humanitarnych. Ponieważ do amunicji zalicza się także miny, z zakresu uzbrojenia, którym obrotu może zgodnie z prawem dokonywać Polska wyłączone zostały miny przeciwpiechotne [9] oraz miny-pułapki i inne urządzenia, które w jakikolwiek sposób są dołączone lub upodobnione do przedmiotów i miejsc, które mogą w szczególny sposób skłonić ludność cywilną do sięgnięcia po nie lub zbliżenia się do określonego miejsca. Chodzi m.in. o urządzenia dołączone lub upodobnione do międzynarodowo uznanych ochronnych oznak, znaków lub sygnałów, do miejsc grzebania lub kremacji albo mogił, sprzętu i wyposażenia medycznego, żywności lub napojów [10].

In case of conventional arms their trade is in general allowed. The exceptions happen as the result of humanitarian reasons. As the mines also fall into the ammunition Poland is allowed to legal arm trade except anti-infantry mines [9] and trap mines and any other devices which are attached or similar to objects and places which in a particular way may encourage the civilian population for picking it up or approaching the particular place. It refers above all to devices attached or similar to internationally accepted protecting marks, marking or signals; to the places of burying or cremation or graves, medical equipment and instruments or food and drinks [10].

Porozumienia z zakresu kontroli zbrojeń, takie jak Porozumienie z Wassenaar w sprawie Kontroli Eksportu Broni Konwencjonalnej oraz Dóbr i Technologii Podwójnego Zastosowania (ang. *The Wassenaar Arrangement on Export Controls for Conventional Arms and*

The agreement over the arm monitoring such as Wassenaar Agreement on Export Controls for Conventional Arms and Dual-use Goods and Technologies or Missile Technology Control Regime create standards specified in the frame of jointly prepared monitoring lists for cate-

Dual-Use Goods and Technologies) czy Reżim Kontroli Technologii Rakietowych (ang. *Missile Technology Control Regime*), tworzą standardy postępowania państw w zakresie eksportu określonych w ramach wspólnie tworzonych list kontrolnych kategorii broni, amunicji czy dóbr podwójnego zastosowania. Ich celem jest promowanie przejrzystości w przepływach tych towarów, uniemożliwienie akumulacji broni, która powodowałaby destabilizację relacji międzypaństwowych czy dostanie się określonych technologii w niepowołane ręce - reżimów, stanowiących zagrożenie dla pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego czy organizacji terrorystycznych [11].

gories of arm, ammunition or double purpose goods at states actions in export. The promotion of transparency in transferring these goods, preventing the accumulation of weapons leading to destabilisation of international relations or preventing the passing of particular technologies into the undesired hands – regimes or terroristic organisations which create a threat for the international peace and security [11] is their main objective.

Countries participating in monitoring agreements are not involved in undertaking joint decisions on granting export permissions but they are obliged to

Państwa uczestniczące w porozumieniach kontrolnych nie podejmują wspólnych decyzji w zakresie udzielania zezwoleń eksportowych ...

Państwa uczestniczące w porozumieniach kontrolnych nie podejmują wspólnych decyzji w zakresie udzielania zezwoleń eksportowych, jednak zobowiązane są do samodzielnej implementacji zasad opracowanych przez daną grupę i dobrowolnej wymiany informacji o dokonywanych transferach, jak również o przypadkach odmowy wydania licencji. Zebrane dane mają służyć wypracowaniu kryteriów oceny ryzyka wynikającego z transferów ww. towarów oraz koordynacji narodowych mechanizmów kontroli eksportu. Warunkiem udziału w tych porozumieniach jest posiadanie przez państwo efektywnego systemu kontroli obrotu uzbrojeniem, co wpływa również na przychylniejsze traktowanie państw uczestniczących w porozumieniach w przypadku podejmowania decyzji o eksporcie broni na ich terytorium.

Podobną funkcję pełni ratyfikowany przez Polskę w 2014 r. *Traktat o handlu bronią* (ang. *Arms Trade Treaty* – ATT [12]), który obejmuje czołgi, opancerzone wozy bojowe, artylerię dużego kalibru, samoloty oraz helikoptery bojowe, okręty wojenne, rakiety i wyrzutnie rakiet, a także broń strzelecką i lekką. Amunicja i części/komponenty broni wymienionych w art. 2 traktatu nie zostały uwzględnione w wyliczeniu broni podlegającej ATT. Tym niemniej państwa, stając się stroną tej umowy, zobowiązują się do ustanowienia w wewnętrznych porządkach prawnych systemów kontroli eksportu amunicji

implement the rules developed by a specific group and to exchange on the base of the good will the information about performed transfers and about any refusals of issuing the licence. Collected information has to be used to prepare evaluation criteria of the risk that results from transfers of the above mentioned articles and moreover to co-ordinate national mechanisms of export control. A condition required to participate in these agreements is the existence of effective arm trade control system in the state what is also beneficial at treating the participants of the agreement in taking decisions about exporting arm on their territory.

The similar function has Arms Trade Treaty (ATT) [12]) ratified by Poland in 2014 that concerns combat tanks, armoured combat vehicles, large calibre artillery, planes and combat helicopters, warships, missiles and missile launchers, and small arms. The ammunition and parts/components of arms listed in art. 2 of the treaty were not taken into account in the specification of the arms subjected to ATT. Nevertheless the countries being a Party of this agreement commit themselves to incorporate within internal legal orders the systems monitoring export of ammunition or parts of arms.

oraz części broni.

Wprowadzone mechanizmy muszą uwzględnić zakazy i ograniczenia eksportu 8 kategorii broni podlegających ATT.

Traktat o handlu bronią wprowadza szereg zakazów dokonywania transferów broni podlegającej regulacji oraz amunicji i części do tego uzbrojenia.

Państwa nie mogą transferować broni, jeśli działanie takie będzie prowadzić do naruszenia środków zastosowanych przez Radę Bezpieczeństwa Narodów Zjednoczonych w oparciu o rozdział VII Karty Narodów Zjednoczonych, a w szczególności w przypadku wprowadzenia embargo na broń.

Państwa nie mogą transferować broni, jeśli działanie takie będzie prowadzić do naruszenia środków zastosowanych przez Radę Bezpieczeństwa Narodów Zjednoczonych w oparciu o rozdział VII Karty Narodów Zjednoczonych, a w szczególności w przypadku wprowadzenia embargo na broń.

Ponadto, państwa winny wstrzymać się od autoryzacji eksportu broni lub innych działań podlegających *Traktatowi*, gdy są one sprzeczne z obowiązującymi dane państwo porozumieniami międzynarodowymi, w szczególności umowami dotyczącymi handlu i zwalczania nielegalnego obrotu bronią konwencjonalną. Państwa – strony powinny powstrzymać się od transferu broni także wtedy, gdy w chwili podejmowania decyzji o dokonaniu transferu posiadają wiedzę, że uzbrojenie to zostanie wykorzystane do popełnienia ludobójstwa, zbrodni przeciwko ludzkości, ciężkich naruszeń *Konwencji genewskich z 1945 r.*, ataków na cele cywilne bądź innych zbrodni wojennych, określonych w umowach międzynarodowych wiążących dane państwo (art. 6 *Traktatu*).

Art. 7 *Traktatu o handlu bronią* zawiera katalog czynników, które państwo eksportujące broń, jej części i amunicję powinno rozważyć przed podjęciem decyzji o sprzedaży uzbrojenia danemu odbiorcy. Kryteria te mają zastosowanie jedynie w przypadku, gdy nie zachodzą okoliczności, w których obowiązują zakazy wymienione w art. 6. Państwa powinny uwzględnić:

a) potencjalny wpływ wykorzystania eksportowanej broni na zachowanie pokoju

The implemented mechanisms have to take into account the export restrictions and limitations of 8 categories of arms subjected to ATT.

The Arms Trade Treaty has introduced many bans on transfer of arms subjected to regulations and their ammunition and parts.

The countries are not allowed to any transfers if such actions may cause any infringements of ways the United Nations Security Council had adopted on the vase of Chapter VII of United Nations Charter and especially if the arm embargo is imposed. Moreover the countries have to restrain the authorisation of arm export or other actions subjected to the Treaty if they are contradictory to any international agreements bidding the country and especially with agreements concerning the trade and preventing the illegal trading of conventional arms. Countries-Parties have also to restrain from the arm transfer if at the moment of decision taking about the execution of the transfer they have the knowledge that this arm will be used to commit a genocide, any crime against humanity, serious infringements of Geneva Convention from 1945, attacks on civilian objects or other war crimes specified in international treaties that bound the specific country (art. 6 of the Treaty).

Art. 7 of the Arms Trade Treaty has listed the factors which have to be considered by a country exporting the arm, its parts and ammunition before taking decision on selling the arms to a specific customer. These criteria have to be applied only in a case when there is no place for circumstances for which the restrictions of art. 6 are binding. The countries have to take into account:

a) Possible impact of using the exported arm into maintaining the peace and

i bezpieczeństwa;

- b) możliwość jej użycia do popełnienia poważnych naruszeń międzynarodowego prawa humanitarnego, międzynarodowych praw człowieka, dokonania jednego z czynów podlegających regulacjom dotyczącym terroryzmu i zwalczania międzynarodowej przestępczości, których stroną jest państwo – eksporter.

Jeśli zachodzi ryzyko, że dokonanie transferu broni może przyczynić się do naruszenia pokoju i bezpieczeństwa bądź sposób wykorzystania uzbrojenia będzie sprzeczny z prawem międzynarodowym obowiązującym państwo – eksportera, dostawca broni może rozważyć wprowadzenie w porozumieniu z odbiorcą środków przeciwdziałających tego typu zagrożeniu. Jeśli jednak mechanizmy łagodzące ryzyko nie są wystarczające, eksporter powinien powstrzymać się przed dokonaniem transferu. Podejmując decyzję o eksporcie państwo – strona ATT powinno także uwzględnić ryzyko wykorzystania broni do stosowania przemocy skierowanej przeciwko określonym osobom ze względu na ich płeć (ang. *gender-base violence*) lub przemocy wobec kobiet i dzieci.

Państwo – eksporter jest zobowiązane do zebrania informacji wymaganych do autoryzacji transferu i dokonania oceny jego ryzyka przed faktycznym przekazaniem broni. W przypadku uzyskania istotnych informacji już po podjęciu decyzji o eksporcie broni możliwe jest ponowne dokonanie oceny, jeśli to konieczne po odbyciu konsultacji z importem. Tym samym *Traktat o handlu bronią* daje eksporterowi szansę wycofania się lub wstrzymania wykonania umowy na dostawę broni, jej części i/lub amunicji, jeśli po jej zawarciu wyjdą na jaw okoliczności uzasadniające przekonanie, że uzbrojenie zostanie wykorzystane w sposób sprzeczny z normami prawa międzynarodowego, do których odwołuje się ATT.

Celem *Traktatu o handlu bronią* jest także przeciwdziałanie nielegalnym transferom broni konwencjonalnej. W tym celu na państwa – strony nałożono obowiązek wprowadzenia środków zapobiegających takim działaniom poprzez ustanowienie narodowych systemów kontroli oraz współpracę międzypaństwową, zmierzającą do budowy zaufania. Traktat za-

security

- b) Possibility of its use for committing serious violations of international humanitarian law, international human rights, perpetrating an action subjected to regulations on terrorism and fighting the international crime for which the country-exporter is a Party.

If there is a risk that the transfer of arm may violate the peace or security or the way the arm is used contradicts the international law binding the country-exporter then the supplier of the arm may consider the implementation, in agreement with the customer, of means that counteract the threats of this type. If the mechanisms reducing the risk are not sufficient then the exporter has to restrain the transfer. Taking the decision about the export the country-exporter and Party of ATT has also take into account the risk of using the arm to violence against particular persons regarding their sex (gender-base violence) or women or children.

The country-exporter is committed to collect information required for the authorisation of the transfer and the evaluation of its risk before the real passing of the arm is made. In the case if important information is picked up after the export decision is taken then it is possible to prepare in case of such need a new evaluation after consultancies with the importer. In this way the Arms Trade Treaty gives the exporter a chance of withdrawal or restraining from the delivery contract for arms, and their parts and/or ammunition if after its conclusion some circumstances become known that substantiate the point that the arm may be used contrary to standards of international law to which ATT refers.

The purpose of the Arms Trade Treaty is also a counteraction against illegal transfers of conventional arm. For this reason the countries have the imposed obligations to introduce the means preventing such activities by setting the national systems of control and international co-operation aimed to build the confidence. The treaty includes a list of exem-

wiera listę przykładowych środków, które mogą być wykorzystane do zapobiegania rozprzestrzenianiu uzbrojenia konwencjonalnego za pośrednictwem nielegalnych kanałów. Państwa eksportujące i importujące, a także prowadzące tranzyt uzbrojenia powinny wymieniać informacje na temat efektywnych sposobów zwalczania nielegalnej produkcji i transferów broni, jak również dotyczące znanych im szlaków przetrwania i zaangażowanych w ten proceder grup przestępczych (Art. 10).

Państwa, które zwiążą się postanowieniami *Traktatu o handlu bronią* będą zobowiązane do przechowywania przez minimum 10 lat dokumentacji dotyczącej zrealizowanych transferów broni. Traktat nie wprowadza jednolitego formularza do prowadzenia rejestrów, a zawiera zalecenie uwzględnienia w dokumentach informacji dotyczących ilości, wartości, modelu/typu uzbrojenia konwencjonalnego wymienionego w art. 2, jak również danych dotyczących odpowiednio eksportera, importera, państwa, przez terytorium, którego ma miejsce tranzyt, a wreszcie końcowego użytkownika (art. 17).

Ratyfikacja *Traktatu o handlu bronią* nie wiązała się z koniecznością dostosowania polskiego prawa do jego postanowień, ponieważ odpowiednie przepisy obowiązywały w Polsce już przed jego przyjęciem [13]. W dużej mierze są one rezultatem członkostwa Polski w Unii Europejskiej i implementacji prawa unijnego, które wywiera największy wpływ na kształt obowiązujących regulacji.

W grudniu 2008 r. Rada Unii Europejskiej przyjęła *Wspólne stanowisko Rady 2008/944/WPZiB określające wspólne zasady kontroli wywozu technologii wojskowych i sprzętu wojskowego* [14]. Po raz pierwszy w ramach Unii Europejskiej przyjęto wiążący prawnie dokument, określający nie tylko kryteria udzielania licencji na eksport, którymi powinny kierować się państwa członkowskie, ale także wskazujący zakres zezwoleń na wywóz towarów.

Zezwoleń wymagają: fizyczny wywóz, pośrednictwo, tranzyt i przeładunek oraz niematerialne transfery oprogramowania i technologii. *Wspólne stanowisko* zawiera powtórzenie kryteriów z wcześniejszego, niewiążącego prawnie dokumentu – *Kodeksu postępowania w eksporcie uzbrojenia*. Obie

plary means which may be used to prevent the proliferation of conventional arms through illegal channels. The exporting/importing and transit countries have to exchange information about the effective ways of fighting the illegal production and transfer of arms and moreover the knowledge about the channels of smuggling and involved crime groups (Art. 10).

Countries which bound themselves with the provisions of the Arms Trade Treaty shall be obliged to store by minimum 10 years the documentation concerning the executed transfers of arms. The treaty does not introduce any common form of the register but includes the recommendation to indicate in documents the information concerning the quantity, values and models/types of conventional arms listed in art. 2 and moreover the data concerning respectively the exporter, importer, country of transit and end user (art. 17).

The ratification of Arms Trade Treaty was not connected with any need for adopting the Polish law to its stipulations as the relevant regulations were in force in Poland before its acceptance [13]. They are mostly the result of the Polish membership in the European Union and the implementation of EU law that has the greatest influence on the binding regulations.

In December 2008 the European Union Council accepted the Common Council Stance 2008/944/WPZiB précisng the joint control rules of exporting military technologies and equipment [14]. It was for the first time when in the frame of the European Union was accepted a legally binding document that specifies not only criteria of granting export licences for member states but also indicates the scope of permissions for exporting goods.

The permissions are needed for: real export, agency, transit and reloading, and non-material transfers of software and technologies. The Common Stance includes the repetition of some criteria from previous document that was not legally binding – Code of Actions at Arms Export.

regulacje zakazują wydania licencji eksportowej, jeżeli:

Both regulations forbid the issuing of export licence if:

Zezwolenie wymagają: fizyczny wywóz, pośrednictwo, tranzyt i przeladunek oraz niematerialne transfery oprogramowania i technologii.

- a) byłyby to sprzeczne z międzynarodowymi zobowiązaniami państw członkowskich, w tym w szczególności z embargiem na broń wprowadzonym przez Organizację Narodów Zjednoczonych, Organizację Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) oraz Unię Europejską, a także z umowami i reżimami o charakterze nieproliferacyjnym. Szczególną uwagę poświęcono także zgodności wydawanych licencji z zobowiązaniami dotyczącymi nieeksportowania min przeciwpiechotnych w jakiegokolwiek formie;
- b) państwo – końcowy odbiorca nie szanuje praw człowieka, jak również międzynarodowego prawa humanitarnego. W zależności od stopnia ryzyka wykorzystania eksportowanego sprzętu do przeprowadzenia wewnętrznych represji, państwa członkowskie powinny wstrzymać się od wydania licencji bądź zachować szczególną ostrożność, uwzględniając charakter transferowanego sprzętu przy udzielaniu licencji;
- c) eksport uzbrojenia mógłby się przyczynić do sprowokowania lub przedłużenia konfliktu zbrojnego w państwie ostatecznego przeznaczenia;
- d) istnieje wyraźne ryzyko, że odbiorca wykorzysta dany sprzęt do agresji lub wysuwania roszczeń terytorialnych wobec innego państwa.

Pozostałe kryteria wskazują, jakie czynniki państwa członkowskie powinny uwzględnić decydując o przyznaniu licencji. Należą do nich: ryzyko wykorzystania eksportowanego uzbrojenia przeciwko państwu – eksporterowi, jego sojusznikom i sprzymierzeńcom, a także możliwość niekorzystnego reeksportu, ponadto sposób postępowania państwa odbiorcy wobec społeczności międzynarodowej - wywiązywanie się z przy-

- a) It contravenes the international obligations of member states and especially any arms embargo introduced by the United Nations, Organisation of European Co-operation and Safety and European Union and also the agreements and restrictions of non-proliferation. The particular attention has been devoted to the compliance of issues licences with the commitments that concern non-exporting of anti-infantry mines in any form;
- b) The state – end user does not respect the human rights and the international humanitarian rights. Depending on the level of the risk of using the exported equipment for internal repressions the member states have to restrain from issuing the licence or to take a special care when taking account the character of transferred equipment at granting the licence;
- c) Export of arms could cause the provocation or elongation of a military conflict in the country of end user;
- d) There is the evident risk that the customer may use specific equipment for an assault or territorial claims against other country.

The remaining criteria indicate the factors which have to be taken into account by member states at granting the licence. They include the risk of using the exported arm against exporting country and its allies and moreover a possibility of unbeneficial reexporting. There are also taken the ways of conduct of the receiving country against the international community, the fulfilment of accepted international commitments, the relation to inter-

jętych zobowiązań międzynarodowych, stosunek do międzynarodowego terroryzmu i zorganizowanej przestępczości oraz zaangażowanie w dziedzinie nieprolifracji, rozbrojenia i kontroli zbrojeń. Państwa członkowskie powinny uwzględnić istnienie ryzyka zmiany przeznaczenia sprzętu w kraju nabywcy, a także poziom jego rozwoju ekonomicznego, by zakupy uzbrojenia nie stanowiły nieproporcjonalnego obciążenia budżetowego, jeśli państwo nie jest w stanie realizować swoich innych zadań względem obywateli.

national terrorism and organised crime and the engagement on the non-proliferation, disarmament and control of arms. Moreover the member states have to pay attention to the risk of changing the designation in the buyer's country, and also its industrial development level in order to prevent any excessive burden of the budget by arm purchases if the country is not able to meet its other obligations against the citizens.

Państwa członkowskie powinny uwzględnić istnienie ryzyka zmiany przeznaczenia sprzętu w kraju nabywcy, a także poziom jego rozwoju ekonomicznego, by zakupy uzbrojenia nie stanowiły nieproporcjonalnego obciążenia budżetowego, jeśli państwo nie jest w stanie realizować swoich innych zadań względem obywateli.

Państwa członkowskie w swoich wewnętrznych regulacjach mogą ustanowić surowsze kryteria niż te przewidziane we wspólnym stanowisku.

Wspólne stanowisko zawiera także przepisy regulujące obligatoryjną wymianę informacji między państwami członkowskimi o przypadkach odmowy wydania licencji oraz przedkładania rocznych sprawozdań w trybie niejawnym pozostałym państwom członkowskim, dotyczących wywozu technologii wojskowych i sprzętu wojskowego. Powyższa regulacja ustanawia normy proceduralne, którymi powinny kierować się państwa członkowskie dokonując eksportu sprzętu wpisanego do *Wspólnego wykazu uzbrojenia Unii Europejskiej* [15]. Przygotowywane przez państwa członkowskie wykazy narodowe powinny uwzględniać wszystkie pozycje znajdujące się we *Wspólnym Wykazie*.

3. Regulacja eksportu amunicji w polskim porządku prawnym

W polskim porządku prawnym obrót amunicją z zagranicą reguluje ustawa z dnia 29 listopada 2000 r. o obrocie z zagranicą towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa, a także dla utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa [16].

Akt ten posługuje się terminem uzbroje-

Above all the member states may set in their internal regulations a bit more restricted criteria than those foreseen in the joint stance.

The Joint Stance includes also the regulations regulating the obligatory exchange of information between member states about any refusals of issuing the licence and the submission of classified yearly reports to the other member states concerning the export of military technologies and equipment. The above regulation sets the procedure standards which have to govern the actions of member states at exporting the equipment recorded in the Joint List of Arms of the European Union [15]. The national lists prepared by the member states have to take into account all items included in the Joint List.

3. Regulation of ammunition export in the Polish law order

In the Polish law order the trade of ammunition with the foreign partners is regulated by the law dated on 29 November, 2000 on the cross-border trading the articles, technologies and services having the strategic meaning for the state security and also for maintaining the international peace and security [16].

nie, który obejmuje broń, amunicję, materiały wybuchowe, wyroby, ich części i technologie, wskazane w *Wykazie uzbrojenia*, na którego wywóz, transfer wewnątrzunijny z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, usługę pośrednictwa, pomoc techniczną i tranzyt jest wymagane zezwolenie [17]. Ustawa określa zatem, zasady dotyczące obrotu z zagranicą uzbrojeniem określonym w *Wykazie*, kontroli i ewidencji tego obrotu, a także odpowiedzialności za niezgodne z prawem działania w tym obszarze.

*W polskim porządku prawnym obrót amunicją z zagranicą reguluje
ustawa z dnia 29 listopada 2000 r. o obrocie z zagranicą towarami,
technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa
państwa, a także dla utrzymania międzynarodowego pokoju
i bezpieczeństwa*

Ponieważ termin uzbrojenie ma charakter szerszy i zgodnie z definicją ustawową obejmuje również amunicję, rozważania dotyczące zasad obrotu uzbrojeniem na gruncie tej ustawy odnoszą się do także do eksportu amunicji.

Obrót uzbrojeniem, a więc jego przywóz, wywóz (eksport), tranzyt przez terytorium Polski, jak również pośrednictwo w tego typu działaniach i udzielanie pomocy technicznej dotyczącej uzbrojenia, wymaga uzyskania zezwolenia organu kontrolnego – ministra właściwego do spraw gospodarki [16]. W przypadku obrotu uzbrojeniem możliwe jest uzyskanie zezwolenia indywidualnego, określającego ilość i wartość jednoznacznie określonych towarów, albo krajowego zezwolenia generalnego. To drugie wydawane jest w przypadkach określonych w *Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z 19 maja 2014 r. w sprawie krajowego zezwolenia generalnego wobec podmiotów wymienionych w załącznikach do tego rozporządzenia* [18]. Główną podstawą prowadzenia obrotu uzbrojeniem są zezwolenia indywidualne, dlatego też szczegółowo omówione zostaną reguły dotyczące wydawania tego typu zezwoleń.

W przypadku amunicji zezwolenie wymagane jest na obrót amunicją do określonych kategorii broni i systemów broni: gładkolufowej o kalibrze mniejszym niż 20 mm, in-

This law uses the terminology of armament that includes weapons, ammunition, explosive materials, goods, their parts and technologies, indicated in the List of Arms for which the permission is needed in order to perform their export, transfer in the EU from the territory of the Republic of Poland and through the territory of the Republic of Poland, the agency services, technical support and transit [17]. The law specifies the rules concerning the foreign trade of arms included in the List, and the control, and the records of this trade and moreover the res-

possibilities for the actions in this domain which are illegal.

As the term armament has a wider character and according to the law definition includes also ammunition then the considerations referring to the rules of trading armament in the frame of this law refer also to the export of ammunition.

The trade of armament i.e. its import, export, transit through the Polish territory as well as the agency in such activities and rendering technical support for armament requires the permission to be obtained from a controlling body – the minister relevant for industrial matters [16]. In case of armament trading it is possible to get an individual licence specifying quantity and value of clearly specified goods or the state general licence. The second one is granted in cases specified in the Order of the Ministry of Industry dated on 19 May, 2014 for the state general licence concerning the subjects listed in the attachments to this order [18]. The main base for conducting the arm trade is the individual licence and for this reason the rules concerning the issue of these licences will be presented in details.

In the case of ammunition the licence is needed for trading the ammunition for spe-

nego uzbrojenia i broni automatycznej o kalibrze 12,7 mm lub mniejszym (LU1); broni gładkolufowej o kalibrze 20 mm lub większym, innej broni i uzbrojenia o kalibrze większym od 12,7 mm oraz miotaczy (LU2), systemów broni opartej na energii kinetycznej dużych prędkości oraz sprzętu pokrewnego (LU12). Mianem amunicji w *Wykazie* określone są również bomby, torpedy, rakiety oraz pociski kierowane, o których mowa w pozycji LU4. Zaznaczyć należy, że zezwolenia wymaga również obrót elementami składowymi do wszystkich wyżej wymienionych rodzajów amunicji, a w poszczególnych pozycjach *Wykazu* znajdują się informacje o wyłączeniu określonych typów uzbrojenia, w tym amunicji, spod tego wymogu (np. amunicji szkolno-treningowej z przewierconą łuską czy naboju specjalnie zaprojektowanych w celach sygnalizacyjnych [17]).

Zezwolenie wydawane jest na wniosek podmiotu, w którym wnioskodawca zobowiązany jest nie tylko do podania swoich danych, określenia towarów o znaczeniu strategicznym (towarów podwójnego zastosowania lub uzbrojenia), które mają być przedmiotem obrotu, ale także musi oznaczyć podmioty będące partnerami handlowymi przy realizacji wnioskowanego obrotu, jak również podać informację o sposobie wykorzystywania towarów o znaczeniu strategicznym przez końcowego użytkownika i kraju końcowego przeznaczenia (art. 9 ustawy). W przypadku zezwolenia na wywóz uzbrojenia eksporter musi także oznaczyć kraj pochodzenia towaru. Ponadto wnioskodawca zobowiązany jest do dołączenia wielu dokumentów, m.in. potwierdzających, że dysponuje on odpowiednimi koncesjami lub zezwoleniami uprawniającymi do posiadania towaru o znaczeniu strategicznym lub prowadzenia działalności reglamentowanej na podstawie innych ustaw [19], czy certyfikat potwierdzający, że przedsiębiorca prowadzący obrót uzbrojeniem posiada właściwie funkcjonujący wewnętrzny system kontroli i zarządzania.

W przypadku wywozu uzbrojenia z terytorium Polski konieczne jest także przedłożenie certyfikatu importowego lub oświadczenia końcowego użytkownika poświadczonego przez właściwe organy kraju zagranicznego importera lub odbiorcy. W dokumencie tym

specific categories of weapons and systems of weapons: smoothbore with calibre 20 mm or greater, other weapons and automatic weapons with calibre 12.7 mm or less (LU1), smoothbore weapons with calibre 20 mm or greater, other weapons and arms with calibre greater than 12.7 mm and throwers (LU2), weapon systems based on high velocity kinetic energy and similar equipment (LU12). By the name of ammunition in the List there are also described bombs, torpedoes, rocket and guided missiles presented in position LU4. It has to be stressed that the licence is also needed for the trade of components of all the above mentioned types of ammunition, and in particular positions of the List is the information about excluding the specific types of arms (including ammunition) from this requirement (e.g. training-practicing ammunition with bored case or the specially designed cartridges for signalisation purposes) [17].

The licence is issued in the frame of the subject's application where an applicant is obliged to put not only its data, goods with the strategic meaning (double purpose goods or arms) which have to be the subject of the trade but as well include the designation of subjects which are the trading partners at the performance of trade submitted in the application, and moreover provide the information about the way the goods of strategic meaning are going to be used by the end user and finally the end user country (art. 9 of the law). In the case of import licence the exporter has to indicate the article's country of origin. Moreover the applicant is obliged to attach many documents to confirm for example that he has the relevant concessions or permissions entitling him to possess the articles of strategic meaning or to carry out the activities which fall into the restrictions of other laws [19], or the certificate confirming that the entrepreneur trading the arms has a properly functioning internal system of control and management.

In case of exporting the arm from the Polish territory it is also necessary to submit the end user's import licence and declaration that is authorised by relevant state

zagraniczny końcowy użytkownik lub importer zobowiązuje się do przestrzegania wymogów, dotyczących dalszego dysponowania lub wykorzystywania uzbrojenia, w tym do nieprzekazywania uzbrojenia odbiorcom z krajów objętych embargiem na broń lub nieprzekazywania jej innemu podmiotowi, bez wcześniejszej zgody organu kontroli obrotu. Wymogi te są złagodzone, jeżeli państwo, z którego pochodzi importer lub końcowy odbiorca posiada system kontroli obrotu uzbrojeniem, a w szczególności, jeśli jest stroną międzynarodowych traktatów dotyczących nieprolifracji broni masowego rażenia oraz porozumień wielostronnych, których celem jest kontrola eksportu uzbrojenia, takich jak Reżim Nieprolifracji Technologii Rakietowych czy Porozumienie z Wassenaar oraz jeżeli końcowy użytkownik ma status organu lub podmiotu państwowego (art. 23 ustawy).

officials of foreign importer or customer. In this document the foreign end user or importer has to commit himself to observe the requirements concerning the further disposal or use of the arm including the ban of transferring the arm to the receivers in countries with imposed embargo on the arm or transferring it to any other subject without the prior approval of the trade control official body. These requirements are loosen if the country of the importer or end user has a system of arm trade control and especially if it is a Party of international treaties for non-proliferation of mass destruction arms and the multi-national agreements aimed to control the arm export such as Rocket Technology Nonproliferation Regime or Wassenaar Agreement, and if the end user has the status of state institution or subject (art. 23 of the law).

Organami opiniującymi właściwymi w sprawie eksportu wszystkich rodzajów uzbrojenia są: Minister Spraw Zagranicznych, Minister Spraw Wewnętrznych, Minister Finansów, Szef Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Szef Służby Wywiadu Wojskowego, Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Szef Agencji Wywiadu.

Organ kontroli obrotu przed podjęciem decyzji administracyjnej o wydaniu albo odmowie wydania zezwolenia występuje do organów opiniujących o zajęcia stanowiska.

Zgodnie z ustawą organami opiniującymi właściwymi w sprawie eksportu wszystkich rodzajów uzbrojenia są: Minister Spraw Zagranicznych, Minister Spraw Wewnętrznych, Minister Finansów, Szef Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Szef Służby Wywiadu Wojskowego, Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Szef Agencji Wywiadu. Organ kontroli musi również ustalić, czy właściwy organ innego państwa lub państw członkowskich Unii Europejskiej odmówił w ciągu ostatnich 3 lat wydania zezwolenia na obrót uzbrojeniem o zasadniczo identycznych parametrach do tego samego końcowego użytkownika lub odbiorcy.

Jeśli odmowa miała miejsce, organy kontroli przeprowadzają konsultacje, a polski organ zobowiązany jest do poinformowania swojego

The trade control official body before taking the administrative decision about granting or refusing the licence asks the opinion making institutions to take the stand. According to the law the relevant opinion making institutions for exporting all types of the arm are: Minister of Foreign Affairs, Minister of internal Affairs, Finance Minister, Chief of Military Counter-intelligence Service, Chief of Military Intelligence Service, Chief of Internal Security Agency and Chief of Intelligence Agency. The controlling institution has to establish if the relevant body of the other country or the EU member states had refused within recent 3 years to issue the licence for trading the arm with the similar or identical characteristics to the same end user or receiver.

In case of the refusal the control bodies make the consultancies and the Polish body has to inform its relevant partner

odpowiednika o podjęciu decyzji o wydaniu zezwolenia ze szczegółowym uzasadnieniem.

Organ kontroli odmawia wydania pozwolenia na eksport uzbrojenia, a więc i amunicji, jeżeli:

- a) wymagają tego potrzeby obronności lub bezpieczeństwa Polski;
- b) byłoby to niezgodne z międzynarodowymi zobowiązaniami Polski, wynikającymi z umów i porozumień międzynarodowych, a w szczególności gdyby stały w sprzeczności z embargiem na broń lub sankcjami wprowadzonymi przez Organizację Narodów Zjednoczonych (ONZ), Unię Europejską oraz Organizację Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE), jak również z zasadami wynikającymi z umów i porozumień dotyczących szeroko rozumianej kontroli zbrojeń i eksportu;
- c) istnieje ryzyko, że uzbrojenie może zostać wykorzystane do represji wewnętrznych i działań stanowiących naruszenia prawa humanitarnego;
- d) istnieje ryzyko, że uzbrojenie zostanie użyte do wywołania lub przedłużenia konfliktu zbrojnego lub zaostrzenia istniejących napięć lub konfliktów w państwie końcowego użytkownika;
- e) istnieje ryzyko, że uzbrojenie będzie używane przez państwo zagranicznego odbiorcy przeciwko innemu państwu, w szczególności, jeśli państwo zagranicznego odbiorcy ma roszczenia terytorialne przeciwko innemu państwu;
- f) istnieje ryzyko, że uzbrojenie zostanie wykorzystane do nielegalnej lub sprzecznej z interesem Polski produkcji, eksploatacji, obsługi, konserwacji przechowywania lub identyfikacji uzbrojenia;
- g) podmiot nie daje rękojmi zgodnego z prawem prowadzenia obrotu.

Minister Gospodarki może uznać, że choć nie zachodzą wyżej wymienione przesłanki, wydanie zezwolenia nie powinno nastąpić. Jest to możliwe, jeśli zdaniem organu kontroli:

- a) udzielenie zezwolenia miałoby negatywny wpływ na interesy związane z obroną i bezpieczeństwem Polski, innych państw członkowskich Unii Europejskiej oraz państw sojusznicznych i sprzymierzonych, poszanowanie praw człowieka lub pokój,

about taking a decision to grant the licence with the detailed justification.

The controlling body refuses the granting of the licence for export of the arm and also the ammunition, if:

- a) It is required by reasons of the Polish defence and security;
- b) It would be not in line with the Polish international obligations resulting from the international agreements and understandings, and especially if these licences contradict the arm embargo or sanctions imposed by the UN, the EU and the OECD (European Organisation of Cooperation and Defence), and also the rules arising from agreements and understandings on widely understood control of arms and export;
- c) There is a risk that the arm may be used in acts of internal repressions and violations of humanitarian rights;
- d) There is a risk that the arm may be used to initiate or elongate a military conflict or to escalate the existing tensions or conflicts in the state of the end user;
- e) There is a risk that the arm can be used by the state of the foreign receiver against another state, and especially if the state of foreign receiver has some territorial claims against another state;
- f) There is a risk that the arm can be used for the manufacture, use, service, storing or identification of the arm that is illegal or inconsistent with the Polish interest;
- g) The subject does not provide any guarantee of trading that follows the rules of the law.

The Minister of Industry may decide that in spite of the lack of the above mentioned premises the granting of the licence has to be halted. It is possible if according to controlling body:

- a) The granting of the licence would have a negative impact to interests connected with the defence and security of Poland, other member states of the EU and allied countries and to the respect of human rights or to the peace, security or stability in the region;
- b) There is a risk that the exported arms

- bezpieczeństwo i stabilność w regionie;
- b) istnieje ryzyko, że eksportowane uzbrojenie zostanie użyte przeciwko siłom zbrojnym państw członkowskich UE oraz państw sojusznicznych i sprzymierzonych;
  - c) państwo końcowego użytkownika popiera terroryzm lub międzynarodową przestępczość zorganizowaną, nie przestrzega międzynarodowych zobowiązań (w szczególności dotyczących niestosowania siły oraz prawa humanitarnego, nie jest zaangażowane w międzynarodowe działania na rzecz nierozprzestrzeniania broni jądrowej oraz kontroli zbrojeń i rozbrojenia, w szczególności nie jest stroną lub nie wprowadziło w życie postanowień traktatów dotyczących broni masowego rażenia;
  - d) istnieje ryzyko, że nastąpi zmiana końcowego użytkownika i końcowego przeznaczenia lub dalszego wywozu uzbrojenia na niepożądanych warunkach;
  - e) przeznaczone do eksportu uzbrojenie nie odpowiada technicznym i ekonomicznym możliwościom państwa odbiorcy;
  - f) podmiot naruszył przepisy dotyczące obrotu towarami o znaczeniu strategicznym.

Przesłanki obligatoryjne i fakultatywne odmowy wydania zezwolenia na obrót uzbrojeniem stanowią również podstawy do jego cofnięcia lub zmiany. Również przed podjęciem tej decyzji organ kontroli może wystąpić do organów opiniujących o zajęciu stanowiska (art. 17 ustawy).

Po wydaniu decyzji odmownej organ kontroli informuje swoich odpowiedników w innych państwach członkowskich, przekazując jednocześnie uzasadnienie swojej decyzji.

Powyższe wymogi stanowią wyraz szczególnego podejścia państwa do obrotu uzbrojeniem – reglamentacji jego produkcji, jak również konieczności śledzenia jego przepływów za granicę, ponieważ istnieje ryzyko, że eksportowana broń trafi do podmiotów stanowiących zagrożenie dla pokoju międzynarodowego i bezpieczeństwa lub zostanie wykorzystana w sposób sprzeczny z interesami państwa – eksportera, przy jednoczesnym umożliwieniu kontynuacji obrotu. Podział na przesłanki obligatoryjne i fakultatywne stanowi odwzorowanie rozwiązań przyjętych w dokumentach międzynarodowych.

could be used against the armed forces of the EU member states and their allies;

- c) Country of the end user backs the terrorism or organised international crime; does not observe the international obligations (especially for avoiding the use of force) and humanitarian rights; is not engaged in international activities on non-proliferation of nuclear arms and monitoring the process of armament and disarmament, and especially is not a Party of treaties of mass destruction arms or has not implemented their provisions;
- d) There is a risk that the end user and destination may be replaced by another ones or the arms can be exported further under undesirable conditions;
- e) The arm designated for export is not compatible with technical and economical capacities of the receiver;
- f) The Polish subject has broken the regulations concerning the trade of articles of strategic significance.

The obligatory and facultative premises for refusal of the licence on arm trading may also be treated as the grounds of its withdrawal or change. Before taking such decision the monitoring body may apply to opinion making bodies for providing their opinion (art. 17 of the law).

After the negative decision the monitoring body notifies its counter partners in other member states about it and attaches the justification of the decision.

The above requirements are an example of a particular approach of the state towards the arm trade – the monitoring its manufacture and the need of tracking its transfers beyond the borders as there is a risk that the exported arms may be used by subjects who create a threat for the international peace and security or it may be used in a way that is contradictory to the interests of state – exporter, maintaining at the same time the possibilities for its permanent trading. The division on obligatory and facultative premises reflects the solutions accepted in international documents.

*Po wydaniu decyzji odmownej organ kontroli informuje
swoich odpowiedników w innych państwach członkowskich,
przekazując jednocześnie uzasadnienie swojej decyzji*

---

4. Różnice w regulacjach obrotu bronią i amunicją

Analiza aktów prawnych dotyczących kontroli eksportu uzbrojenia pokazuje, że przyjęte są dwa modele regulacji obrotu amunicją. Zgodnie z pierwszym z nich amunicja jest częścią uzbrojenia – stanowi element wyrażenia definiującego, a właściwy zakres desygnatów pojęcia wyrażony jest w towarzyszącym akcie. Taki typ definicji znajduje się w aktach prawnych, których celem jest całościowe uregulowanie eksportu uzbrojenia 9870 przez dane państwo, jak np. w *Ustawie o obrocie z zagranicą towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa, a także dla utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa*. W wykazie lub liście uzbrojenia, którego produkcja i eksport podlega reglamentacji, amunicja podzielona jest już jednak według jej przydatności do konkretnego typu broni, a w sposób szczególnie wyodrębniona jest ta o znacznym potencjale ofensywnym, z której korzystać będzie przede wszystkim wojsko, a nie siły o charakterze policyjnym [por. 17].

Drugi model podkreśla przynależność amunicji do danej kategorii broni już na poziomie podstawowego aktu prawnego. Ma to miejsce przede wszystkim w przypadkach, gdy dane porozumienie ma charakter zakresowy. Tekst umowy zawiera definicje broni, które jej podlegają (lub jak ma to miejsce przy *Traktacie o handlu bronią* odwołanie się do definicji opracowanych na potrzeby funkcjonowania Rejestru uzbrojenia konwencjonalnego ONZ) i ewentualnie postanowienie wskazujące, że amunicja do tych typów uzbrojenia również podlega zasadom eksportu określonym w porozumieniu. Obrót amunicją podlega więc regulacji, ale w sposób pośredni, co w pewnej mierze odwraca uwagę od transferów amunicji.

4. Differences between arms and ammunition trading regulations

The analysis of legal documents concerning the control of arms export indicates that there are two accepted models governing the trade of ammunition. According to the first one the ammunition is a part of the arms – is a component of defining expression and the relevant range of designations of the notion is presented in the accompanied document. Such type of definition is included in legal deeds 9870 aimed to regulate entirely the export of the arm that is carried out by a state e.g. in the Law on Foreign Trade of Goods, Technologies and Services of Strategic Meaning for State Security and for Keeping International Peace and Security. But in the list of arms which is subjected to manufacture and export restrictions the ammunition is divided according to its compatibility with a specific type of weapon, and the ammunition with significant offensive capacities is marked in a specific way as it is mainly designated to be used by the armed forces and not by police forces [see 17].

In the second model the ammunition has been made a part of a specific category of weapon already on the level of the basic legal deed. It mainly takes place in cases when the specific agreement has a limited character. The text of the agreement includes the definition of the arms governed by it (or as it is in the Arms Trade Treaty the reference is made to the definition prepared for the functioning the UN Conventional Arms Register) and alternatively the decision indicating that the ammunition to these types of arms is also subjected to the rules of export specified in the agreement.

The trade on ammunition is then subjected to regulations but in an indirect way what in a certain degree deflects the attention from transfers of ammunition.

Podmioty prowadzące eksport zobowiązane są do corocznego przedstawiania danych o liczbach wyeksportowanych sztuk broni konwencjonalnych podlegających raportowaniu do Rejestru uzbrojenia konwencjonalnego ONZ ...

Wspomniany na wstępie zużywalny charakter amunicji powoduje, że również sposób raportowania eksportu amunicji ma niejednorodny charakter. Podmioty uczestniczące w porozumieniach z zakresu kontroli zbrojeń, jak również państwa członkowskie ONZ i UE zobowiązane są do prowadzenia rejestrów faktycznie dokonywanego eksportu. Podmioty prowadzące eksport zobowiązane są do corocznego przedstawiania danych o liczbach wyeksportowanych sztuk broni konwencjonalnych podlegających raportowaniu do Rejestru uzbrojenia konwencjonalnego ONZ oraz broni strzeleckiej i lekkiej, ich nazwach i wartości. Dzięki temu wyraźnie widoczne są dane o eksporcie amunicji raketowej, która traktowana jest jako odrębna kategoria uzbrojenia, jednak w przypadku zasadniczej części amunicji raportowanie polega na podaniu wartości wyeksportowanych towarów przypisanych do jednej pozycji w wykazie, co utrudniać może realną ocenę skali przepływów amunicji [20]. Choć śledzenie przepływów amunicji może być bardzo wymagające ze względu na jej zużywalność i niejednorodny charakter, to odmienności w zakresie raportowania i informowania o jej eksporcie mogą przyczynić się do ograniczania skuteczności środków służących zwiększaniu przejrzystości transferów. Ponieważ dostęp do amunicji ma kluczowe znaczenie przy wykorzystywaniu broni palnej, szczególnie w sytuacji, w której broń już znajduje się na terenie niestabilnego obszaru, może to sprzyjać przedłużaniu i eskalacji konfliktów, czemu zapobiegać mają regulacje z zakresu kontroli eksportu.

The wearing character of the ammunition mentioned in the introduction causes that the ways of reporting on ammunition export has also a non-uniform character. The subjects participating in the arm control agreements as well as the UN and EU member states are obliged to make the registers of really conducted export. The exporting subjects are obliged to submit yearly data on exported items of conventional arms, which is the subject of reporting to the UN Conventional Arms Register and small arms and their names and values. Thanks for this the data on rocket ammunition export is clearly visible as it is treated as a separate category of arm, however in the case of the main part of ammunition the reporting is based on providing the values of exported goods included into one item of the list what may create problems at real evaluation of ammunition transfer level [20]. Although the tracking of ammunition flows may be a difficult task because of its using up and non-uniform character the differences in its reporting and notification about its export may cause the limitations of effectiveness for the means dedicated to increase the transparency of transfers. As the access to the ammunition is a key factor at using firearms especially when the weapon has already been put in destabilised area it may elongate and escalate the conflicts which have to be prevented by the regulations for export control.

Literatura / Literature

- [1] Grimmett R., Kerr P., *Conventional Arms Transfers to Developing Nations, 2004-2011*, CRS Report for Congress, 24 sierpnia 2012.
- [2] *Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 61/89 z 18 grudnia 2006*, A/RES/61/89, http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/61/89&Lang=E, 20.05.2015.
- [3] Williardson S., *Under the Influence of Arms: the Foreign Policy Causes and Consequences of Arms Transfers*, Uniwersytet Stanu Iowa, 2013, s. 4-7, <http://ir.uiowa.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=4789&context=etd>, 20.05.2015.
- [4] *Leksykon wiedzy wojskowej*, Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, Warszawa, 1979.
- [5] *Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego nr 46/36 z 6 grudnia 1991*, A/RES/46/36, Organizacja Narodów Zjednoczonych, <http://www.un.org/documents/ga/res/46/a46r036.htm>, 20.05.2015.
- [6] *Układ o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej*, Moskwa, Waszyngton, Londyn, 1 lipca 1968, Dz. U. z 1970 r., nr 9, poz. 60, załącznik.
- [7] Konwencja o zakazie prowadzenia badań, produkcji i gromadzenia zapasów broni bakteriologicznej (biologicznej) i toksycznej oraz o ich zniszczeniu, Londyn, Moskwa, Waszyngton, 10 kwietnia 1972 r., Dz. U. z 1976 r., nr 1, poz. 1, załącznik.
- [8] Konwencja o zakazie prowadzenia badań, produkcji, składowania i użycia broni chemicznej oraz o zniszczeniu jej zapasów (dalej Konwencja o broni chemicznej), Paryż, 13 stycznia 1993 r., Dz. U. z 1999 r., nr 63, poz. 703, załącznik.
- [9] Flemming M., Wojciechowska J., Konwencja o zakazie użycia, składowania, produkcji i przekazywania min przeciwpiechotnych oraz o ich zniszczeniu, Ottawa, 4 grudnia 1997 r., s. 697-706, *Zbrodnie wojenne. Przestępstwa przeciwko pokojowi, państwu i obronności, Rozdział XVI, XVII, XVIII Kodeksu karnego. Komentarz*, Wydawnictwo Beck, Warszawa 1999
- [10] Flemming M., Wojciechowska J., Protokół w sprawie zakazów lub ograniczeń użycia min, min-pułapek i innych urządzeń w postaci zmienionej, Genewa, 3 maja 1996 r., s. 555-571, *Zbrodnie wojenne. Przestępstwa przeciwko pokojowi, państwu i obronności. Rozdział XVI, XVII, XVIII kodeksu karnego. Komentarz*, Warszawa 1999
- [11] *Initial Elements*, załącznik 4, *Guidelines & Procedures, including the Initial Elements*, grudzień 2011, <http://www.wassenaar.org/guidelines/docs/Guidelines%20and%20procedures%20including%20the%20Initial%20Elements.pdf>, 20.05.2015; Objectives of the MTCR, <http://www.mtrc.info/english/objectives.html>, 20.05.2015
- [12] *Traktat o handlu bronią*, Dz. U. z 2015 r., poz. 40
- [13] Uzasadnienie do projektu ustawy o ratyfikacji Traktatu o handlu bronią, sporządzonego w Nowym Jorku dnia 2 kwietnia 2013, <http://orka.sejm.gov.pl/Druki7ka.nsf/0/A6983F739548E8D4C1257D0100497C76/%24File/2521.pdf>, 20.05.2015
- [14] Wspólne stanowisko Rady 2008/944/WPZiB z dnia 8 grudnia określające wspólne zasady kontroli wywozu technologii wojskowych i sprzęty wojskowego, http://www.grocjusz.edu.pl/Materials/_archiwum/archiwum2011/pd_sem_0311_F.pdf, 20.05.2015
- [15] *Wspólny wykaz uzbrojenia Unii Europejskiej*, C 107/1, 17 marca 2014, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:085:0001:0036:PL:PDF>, 20.05.2015
- [16] Ustawa z dnia 29 listopada 2000 r. o obrocie z zagranicą towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa, a także dla utrzy-

- mania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa, Dz. U. z 2013 r., poz. 194 – tj.
- [17] Wykaz uzbrojenia, na którego wywóz, transfer wewnątrzunijny z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, usługę pośrednictwa, pomoc techniczną oraz tranzyt jest wymagane zezwolenie, Załącznik do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 13 marca 2015 r., Dziennik Ustaw z 2015 r., poz. 387
- [18] Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 19 maja 2014 r. w sprawie krajowego zezwolenia generalnego, Dz. U. z 2014 r., poz. 702
- [19] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 grudnia 2001 r. w sprawie rodzajów broni i amunicji oraz wykazu wyrobów i technologii o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym, na których wytwarzanie lub obrót jest wymagana koncesja, Dz. U. z 2001 r., nr 145, poz. 1625
- [20] Rozporządzenie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 2 grudnia 2013 r. w sprawie wzoru raportu z faktycznego wykonania wywozu uzbrojenia, Dz. U. z 2013 r., poz. 1576.